

• Cele edukacji filmowej oraz potencjał filmu jako narzędzia kształcenia i wychowania

Arkadiusz Walczak
Warszawskie Centrum Innowacji
Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń
arkadiusz.walczak@wcies.edu.pl

Jakie funkcje pełni film w życiu człowieka?

- Zaspakaja potrzeby estetyczne widza, dostarcza rozrywki.
- Pełni funkcję informacyjną, poznawczą, dostarcza wiedzy o życiu innych ludzi.
- Spełnia funkcję dydaktyczną, naucza, pokazuje różne wzorce zachowań społecznych, odwołuje się do różnych wartości.
- Pełni funkcję rozrywkową – oglądamy film, aby się zrelaksować.

- Jaką funkcję pełni film w twoim życiu? Która z tych funkcji dominuje?
- Jaką funkcję pełni film w twojej szkole?

Uczmy o filmie i poprzez film

Obraz – jako podstawowy środek kodu komunikacyjnego – jest bardziej zrozumiały od słowa. Treści komunikowane przy pomocy obrazów mogą być przyswajane przez każdego odbiorcę. Oglądanie filmu i przyswajanie jego treści nie wymaga żadnej specjalistycznej wiedzy i umiejętności, trudno więc mówić o **analfabetyzmie filmowym**. Czy zgadzasz się z tym stwierdzeniem? Czy uczniowie twojej szkoły to medialni/filmowi analfabeci?

Jak odbieramy filmy?

- Większość osób - po obejrzeniu filmu – zapytana o ten film odpowiada „fajny” lub „nudny”. To znaczy, że dokonali jego oceny, czyli dokonali wartościowania.
- Zapytani, dlaczego film jest „fajny” często mają kłopot z odpowiedzią na to pytanie.
- Nie są odpowiednio przygotowani do odbioru filmu. Aby, móc dokonać oceny filmu musimy nauczyć się analizować i interpretować obraz filmowy.

Edukacja filmowa spełnia w szkole to zadanie. Przygotowuje młodych ludzi do świadomego odbioru obrazu filmowego i dokonywania właściwych ocen i wyborów.

Jakie czynniki wpływają na percepcję filmu?

Ucząc o filmie i z wykorzystaniem filmu nie zapominajmy, że na naszą percepcję i percepcję naszych uczniów wpływa wiele czynników:

- Treść i forma filmu, jego struktura
- Cechy psychiki widza, typ osobowości
- Wiek
- Poziom wykształcenia, ze szczególnym znaczeniem edukacji filmowej
- Posiadane doświadczenie społeczne
- Sytuacja społeczno-polityczna, kultura polityczna, relacje społeczne
- Tradycja, historia
- Warunki, w jakich film się ogląda, nośnik, na którym film jest zarejestrowany i z którego jest odtwarzany.

Zastanów się

- Przypomnij sobie i zapisz 2 tytuły filmów fabularnych, które wywarły na Tobie wrażenie, zapadły w pamięci. Dlaczego właśnie te obrazy filmowe zapamiętałeś? Do jakich kontekstów się odwoływały?
- Podobne pytanie możesz zadać swoim uczniom, ale także nauczycielom. W ten sposób uświadomisz im i sobie jak wiele czynników wpływa na to, czy dany obraz utrwali się nam w pamięci.

Dlaczego warto z uczniami analizować i interpretować filmy?

- Bo tego nie potrafią...
- Jest on istotnym elementem „kultury obrazkowej”. Gwałtowny rozwój technik audiowizualnych oraz środków masowego przekazu spowodował jakościową zmianę w sposobie społecznego obiegu dóbr kulturalnych. Zmienia się charakter kodu komunikacyjnego, a więc system przy pomocy którego odbywa się transmisja wszelkich treści.
- Zjawisko to charakteryzuje niespotykany dotąd dynamizm rozwojowy oraz znaczna standaryzacja treści.
- Bo prawo oświatowe nakłada na szkołę taki obowiązek

Film w życiu ucznia

- Film jako rozrywka
- Film jako źródło wzorców postępowania
- Film jako ilustracja kulturowej, społecznej i psychologicznej sytuacji młodzieży
- Film jako zagrożenie
- Film jako metoda wspomagająca terapię, edukację i wychowanie

Korzyści płynące z oglądania filmu

- Emocjonalne- katharsis, rozwijanie inteligencji emocjonalnej, empatii, rozrywka, szeregowanie uczuć, wsparcie
- Poznawcze- rozwiązywanie problemów, zmiana perspektywy, rozwój intelektualny, podejmowanie decyzji
- Osobowościowe- identyfikacja z bohaterem, introjekcja norm, wartości, przekonań

Funkcje i koncepcje analizy i interpretacji filmu z uczniami

Film to nie tylko zjawisko estetyczne, ale i socjologiczne. Podobnie wychowanie filmowe jest – powinno być – nie tylko dziedziną wychowania estetycznego. Zakres i zadania wychowania filmowego muszą objąć film w jego różnorodnych, także pozaestetycznych manifestacjach. Wychowanie filmowe to wychowanie do filmu i wychowanie poprzez film.

Film w programie szkoły

Cele związane z edukacją filmową i wykorzystaniem filmu należy wpisać na poziomie:

- statutu i programu szkoły,
- programu wychowawczego szkoły,
- szkolnego programu profilaktyki,
- planu pracy wychowawczej z klasą,
- scenariusza lekcji wychowawczej,
- programów i planów dydaktycznych, lekcji przedmiotowych,
- zajęć pozalekcyjnych, projektów edukacyjnych, zajęć pozaszkolnych,
- planu szkoleń rad pedagogicznych i spotkań z rodzicami.

Antystyle edukacji filmowej = ciężki grzech dyrektora

- Styl „Nad Niemnem”
- Styl wypełniaczowy
- Styl akcyjno – epizodyczny
- Styl bogoojczyźniany
- Styl do kina, a nie na film
- Styl „na dystrybutora”
- Styl „a niech was wszyscy diabli wezmą”

Pytania kluczowe dla dyrektora szkoły

- Dlaczego uczniowie powinni obejrzeć ten film?
- W jaki sposób projekcja i analiza filmu wpisuje się w plan nauczania/program wychowawczy?
- Czy i w jaki sposób stanowi pomoc w realizacji/rozszerzeniu podstawy programowej?
- W jaki sposób nauczyciele innych przedmiotów mogą wykorzystać ten film?
- **W jaki sposób nauczyciel zamierza przygotować uczniów do projekcji oraz omówić/wykorzystać film po projekcji?**

Kierunki analizy wg G. Greiner

- **Moralny** – polega na omówieniu i ocenie przedstawionych na ekranie charakterów ludzkich i postępowania, ewentualnie motywów działania) oraz ocenie proponowanych przez utwór wartości moralnych.
- **Socjologiczny** – koncentruje się na omawianiu tła społecznego wydarzeń i społecznych więzi bohatera utworu, analizie porównawczej obrazu filmowego i otoczenia uczniów.
- **Analityczno-krytyczny** – wymaga wyższego poziomu wiedzy ogólnej i filmoznawczej. Centralnym punktem analizy jest wartość artystyczna utworu, język filmu, jego walory artystyczne. Przy tego rodzaju analizie należy uwzględnić treść filmu i jego temat, a także formę filmu, zastosowane w utworze środki wyrazu.

Fazy analizy filmu z uczniami wg A.P. Higginsa

- Pobudzenie uczniów do myślenia i wypowiedzania się.
- Klasyfikacja faktów z punktu widzenia aspektów estetycznych, moralnych, filozoficznych i socjologicznych.
- Dochodzenie do zrozumienia artystycznego, psychologicznego, moralnego, społecznego sensu filmu.
- Zebranie różnorodnych aspektów i poglądów na temat filmu, zestawienie ich z rzeczywistością, twórczością danego reżysera, innymi filmami tego gatunku czy kierunku.

Inspiracje programowe

Agresja i przemoc:

„Męska sprawa”

„Jestem zły”

zestawione z

„Naszą klasą” Ilmara Raaga

„Falą” Christiana Beckera

Inspiracje programowe

- Feminizm - o tym także można rozmawiać w szkole:

„Agora” reż. Alejandro Amenabara

„Maria Antonina” reż. Sofia Coppola

„Dzień kobiet” reż. Maria Sadowska

Inspiracje programowe

- Miasto 44 reż. Jan Komasa

Propozycje wykorzystania w edukacji szkolnej:

Wychowanie do filmu.....?

Wychowanie poprzez film.....?

Inspiracje programowe

- Co to znaczy być człowiekiem?

„Fotoamator”

„Usłyszcie mój krzyk”

zestawione z

„Joanną” Feliksa Falka

„Pianistą” Romana Polańskiego